

MARIAN GORCZYŃSKI, IRENA ALEKSANDROWSKA,
ELIGIUSZ WALKOWIAK, MARIAN NIETUPSKI

Występowanie hypodermatozy na Białostocczyźnie w 1968 r.

Celem badania było dostarczenie terenowej służbie weterynaryjnej informacji o rozmieszczeniu w województwie białostockim gza bydłęcego.

Materiał i metody

W okresie od 15.III.1968 r. w Zakładach Mięsnych w Białymstoku, zbadano klinicznie i po uboju 12470 szt. bydła na obecność pod skórą larw gza bydłęcego.

Na podstawie świadectw miejsca pochodzenia i kolczyka, ustalono pochodzenie bydła. Przy obserwacji uwzględniono bydło z ustalonym miejscem pochodzenia. Przedłużenie badań do dnia 30.VIII.1968 r. było niemożliwe, z uwagi na remont bieżący magazynów żywca i przerwę w produkcji.

Wyniki

Z 12 470 szt. badanego bydła rzeźnego, 3 157 szt. było krów i buhajów (25,3%), 9 313 szt. stanowiło młode bydło rzeźne (74,7%).

Ogólna ekstensywność inwazji gza bydłęcego u badanych zwierząt wynosiła średnio 27,1%.

W grupie bydła dorosłego na 3 157 szt. dotkniętych gzem było 169 szt. (5,4), w grupie młodego bydła rzeźnego na 9 313 szt. dotkniętych było 3 209 szt. (34,5%). Rozmieszczenie hypodermatozy w poszczególnych powiatach przedstawiono w tab. 1.

Tab. 1. Ekstensywność inwazji gza bydłęcego na białostocczyźnie w 1968 r.

Lp.	Nazwa powiatu	Zbadano zwierząt	Stwierdzono larwy gza pod skórą u szt.	Ekstensywność inwazji %
1	Białystok	2789	719	25,8
2	Łapy	1357	374	27,6
3	Monki	1966	535	27,2
4	Sokółka	1942	308	15,9
5	Bielsk Podlaski	707	168	23,8
6	Hajnówka	688	191	27,8
7	Łomża	437	123	28,1
8	Siemiatycze	444	130	29,3
9	Wysokie Mazowieckie	771	353	45,8
10	Zambrów	428	197	46,0
11	Augustów	143	52	36,4
12	Dąbrowa Białostocka	191	70	36,6
13	Kolno	245	53	21,6
14	Sejny	144	29	20,1
15	Suwałki	218	76	34,9
RAZEM		12470	3378	27,1

Ekstensywność inwazji w powiatach przedstawia się różnie. Najniższą ekstensywność (15,9%) obserwowano w powiecie Sokółka, najwyższą (45,8—46,0%) w powiatach Wysokie Mazowieckie i Zambrów. Wyższą niż średnią ekstensywność inwazji (36,4—36,6%) obserwowano w powiatach Augustów i Dąbrowa Białostocka. W pozostałych powiatach ekstensywność inwazji była bliska średniej.

Omówienie

Uzyskane przez nas wyniki występowania gza bydłęcego na obszarze 15 powiatów województwa białostockiego, są wyraźnie niższe od wyników uzyskiwanych przez Marańskiego (3, 4) na terenie powiatu Mińsk Mazowiecki w latach 1955—57 oraz Tarczyńskiego i wsp. (10) na ograniczonym terenie województwa olsztyńskiego w 1966 r. Sposób zbierania przez nas materiału nie uwzględniał dynamiki inwazji w czasie obserwacji. Jednak zebrany przez nas materiał dotyczący ekstensywności inwazji gza bydłęcego na obszarze 15 powiatów, dostarcza praktycznych informacji terenowej służbie zootechnicznej i weterynaryjnej do walki z tym pasożytem. Stwierdziliśmy niższą ekstensywność inwazji gza u bydła dorosłego (5,4%) i wyższą ekstensywność inwazji bydła młodego (34,5%), co jest zgodne z licznymi obserwacjami innych autorów.

W chwili obecnej do walki z gzem bydłęcym w Polsce wprowadzone są nowe metody i bardzo skuteczne krajowe preparaty fosforo-organiczne.

Badania Patyka (5, 6, 7, 8, 9) i Marańskiego (4) wskazują, że masowo wykonywane zabiegi zwalczania gza za pomocą 10% wodnej zawiesiny Dermaphos'u (Z_{50}), przez wcieranie go w skórę grzbietu w okresie jesiennym, w fazie wędrówki larw, jest skuteczne w 93,1%.

Z uwagi na poważne straty gospodarcze powodowane inwazją gza, które w Polsce wg Bakuniaka i wsp. (1) wynoszą rocznie ok. 600 mln złotych, należałoby jak najszybciej wprowadzić do ogólnej praktyki terenowej, obowiązkową akcję masowego zwalczania gza bydłęcego, w oparciu o nowe doświadczenia i doskonale działające preparaty fosforo-organiczne.

Wnioski

1. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że ekstensywność inwazji gza bydłęcego na terenie woj. białostockiego jest dość wysoka, szczególnie u młodych zwierząt (34,5%).

2. Uzyskane przez nas wyniki mogą być zaniżone z uwagi na przeprowadzenie obserwacji tylko do 15.VII.1968 r.

3. Pożądane jest podjęcie obowiązkowego, masowego zwalczania hypodermatozy bydła w sposób nowoczesny, polegający na likwidacji larw gza w fazie ich wędrówki.

Piśmiennictwo

1. Bakuniak E., Chruścińska K., Sledziński B.: Wiad. Parazytol. 13, 475, 1967.
2. Marański C.: Wiad. Parazytol. 4, 483, 1958.
3. Marański C.: Acta Parasitol. Polon. 11, 265, 1963.
4. Marański C.: Wiad. Parazytol. 13, 679, 1967.
5. Patyk S.: Medycyna Wet. 22, 91, 1966.
6. Patyk S.: Medycyna Wet. 22, 209, 1966.
7. Patyk S.: Medycyna Wet. 22, 330, 1966.
8. Patyk S.: Medycyna Wet. 23, 78, 1967.
9. Patyk S.: Streszcz. Mat. IX Zjazdu PTP, Katowice, 465, 1967.
10. Tarczyński S., Grabowski B., Matuszewski J.: Streszcz. Mat. IX Zjazdu PTP, Katowice, 178, 1967.

Adres autorów: WIS przy Zakładach Mięsnych, Białystok, ul. Pozioma 2.

Горчиньски М., Александровска И., Вальковяк Э., Нетупски М. — Гиподерматоз в Белостоцком воеводстве в 1968 г.

В период 15.III—15.VII.1968 г. исследовали клинически и после убоя 12 470 штук убойного крупного рогатого скота на наличие личинок овода. Установили экстенсивность инвазии у взрослых особей — 5,4%, а у молодых до 2 лет жизни — 34,5%. Общая экстенсивность инвазии равнялась в разных уездах от 15,9% до 46,0%, в среднем 27,1%. Авторы подчеркивают большие экономические потери вызываемые гиподерматозом и требуют введения массовой борьбы с инвазией с применением фосфоорганических препаратов.

Gorczyński M., Aleksandrowska I., Walkowiak E., Nietupski M. — **The hypodermatosis occurrence in the Białystok district in 1968.**

During the period of March 15-th July 15-th 1968, 12 470 specimens of slaughter animals were investigated clinically and after slaughter on the presence of gadfly larvae.

The of extensity invasion in the mature cattle was 5.4 per cent and in the young cattle up to 2 years of age — 34.5 per cent. The extensity of the gadfly invasion was an average 27.1, 15.9, 46 per cent. In view of the considerable economical losses caused by hypodermatosis, the authors suggest the quicker introducing of the compulsory wholesale control of the invasion with the help of the phospho-organic preparations.

Gorczyński M., Aleksandrowska J., Walkowiak E., Nietupski M. — **Hypodermatose in der Woiwodschaft Białystok im Jahre 1968.**

In der Zeit vom 15. März bis 15. Juli 1968 wurden klinisch und nach der Schlachtung 12.470 Schlachtrinder im Bezug auf Hypodermalarven untersucht. Die Extensität der Bremseninvasion gestaltete sich durchschnittlich auf 27.1% und zwar von 15.9% bis 46%. In Anbetracht grosser wirtschaftlichen Verluste infolge der Hypodermatose, fordern die Verfasser Beschleunigung obligatorischer Einführung der Massenbekämpfung dieser Invasion mittels phosphororganischer Präparate.

PATOLOGIA I TERAPIA

MICHAŁ BOHOSIEWICZ

Aktualne problemy toksykologii weterynaryjnej. II. Zatrucia paszowe

Zakład Toksykologii Katedry Farmakologii
Kierownik Katedry: prof. dr T. GARBULIŃSKI

Wydziału Weterynarii WSR we Wrocławiu
Kierownik Zakładu: doc. dr. M. BOHOSIEWICZ

Zatrucia paszowe występują głównie na tle nagłej zmiany karmy, jednostronnego żywienia paszami dobrej jakości, karmienia paszami zepsutymi, podawania pasz dobrych lecz nie nadających się dla pewnych gatunków zwierząt, podawania zbyt dużych ilości dodatków mineralnych i wśród podobnych okoliczności. Spośród zbadanych w 1953 r. 915 próbek pasz treściwych pochodzenia roślinnego za niezdatne uznano 15,1% i za warunkowo zdatne 8,9%, próbek. W dyskwalifikowanych paszach znajdowano pasożytnicze grzyby, zanieczyszczenia mineralne, domieszki trujących nasion itp. (57).

Nadmiar pasz białkowych i węglowodanowych może wywoływać poważne zaburzenia w zdrowiu zwierząt. Zachorowania na tle nadmiaru białka notowano u koni żywionych dużą

ilością zielonej lub suchej lucerny i u świń karmionych wyłącznie mąką grochową (42, 55). Szczególnie wrażliwe na nadmiar białka w paszach są prosięta w okresie odłączania (159). W stadzie kacząt żywionych wysokobiałkową paszą śmiertelność wyniosła około 30% (125). Liczne przypadki śmiertelnych zachorowań obserwowano wśród bydła i owiec karmionych dużą ilością jęczmienia (62, 101, 115). Konie żywione jednostronnie pszenicą lub żytem chorują wśród objawów ze strony przewodu pokarmowego i niekiedy ochwatu (129). Jednostronne karmienie trzody chlewnej żytem, pszenicą lub paszami treściwymi o niewłaściwym składzie jest jedną z poważniejszych przyczyn upadków (43, 57). Liczne przypadki masowych i często śmiertelnych zachorowań notuje się